

Uchwała nr 179
Rady Działalności Pożytku Publicznego
z dnia 23 kwietnia 2024 r.
w sprawie projektu rewizji Krajowego Planu Odbudowy
i Zwiększania Odporności (KPO)

Na podstawie § 10 rozporządzenia Przewodniczącego Komitetu do spraw Pożytku Publicznego z dnia 24 października 2018 r. w sprawie Rady Działalności Pożytku Publicznego (Dz. U. poz. 2052) oraz art. 35 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2020 r. poz. 1057), uchwała się stanowisko Rady Działalności Pożytku Publicznego w sprawie projektu rewizji Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO).

§ 1

1. Rada Działalności Pożytku Publicznego (zwana dalej Radą), wyraża zadowolenie z odblokowania tego instrumentu poprzez osiągnięcie kamieni milowych dla pierwszego wniosku o płatność oraz z informacji, że do Polski wpłynęło z Komisji Europejskiej 27 mld zł z pierwszego wniosku o płatność z Krajowego Planu Odbudowy.
2. Rada wskazuje, że celem głównym rewizji powinno być zwiększenie skuteczności realizacji założonych celów, takich jak transformacja cyfrowa, zielona energia i zwiększenie odporności gospodarczej Polski.
3. Rada z zadowoleniem odnotowała sposób przeprowadzenia konsultacji projektu rewizji Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO).

§ 2

Rada wnosi postulaty oraz uwagi do rewizji Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności.

- 1) Rada w inwestycji A1.4.1. Inwestycje na rzecz dywersyfikacji i skracania łańcucha dostaw produktów rolnych i spożywczych oraz budowy odporności podmiotów uczestniczących w łańcuchu wnosi o zmianę opisu kamienia milowego lub wskaźnika, który otrzymałby brzmienie:

„Projekty dotyczące unowocześnienia bazy dydaktycznej i demonstracyjnej na potrzeby edukacji w zakresie rolnictwa 4.0. zrealizowane przez jednostki doradztwa rolniczego i szkoły rolnicze.

Realizowane projekty ukierunkowane są na upowszechnianie i promowanie wśród producentów rolnych i mieszkańców wsi rozwiązań i praktyk w zakresie rolnictwa 4.0, służących zwiększeniu odporności gospodarstw rolnych na obecne i przyszłe kryzysy, w szczególności klimatycznego i różnorodności biologicznej oraz wzmacnianiu wzorców zrównoważonej produkcji.

Inwestycje obejmują zakup, montaż i uruchomienie urządzeń, systemów informatycznych i rozwiązań cyfrowych w zakresie rolnictwa 4.0, w celu prowadzenia działalności dydaktycznej, demonstracyjnej i upowszechnieniowej przez jednostki doradztwa rolniczego i szkoły rolnicze. Wsparcie obejmuje zakup maszyn, sprzętu i oprogramowania do tych celów, w tym czujników, sprzętu informatycznego i oprogramowania komputerowego.”

Rada wskazuje że z punktu widzenia celowości inwestycji A.1.4.1 warto uwypuklić o jakie kryzysy chodzi w szczególności.

- 2) W opisie kamienia milowego lub wskaźnika A24G na str. 5 Rada proponuje zmianę brzmienia:

*„Co najmniej 50 **organizacji pożytku publicznego** zakończyło realizację projektów ukierunkowanych na modernizację infrastruktury i wyposażenia w celu promowania wzorców bardziej zrównoważonego spożycia żywności, w szczególności poprzez zapobieganie marnotrawieniu żywności. (...)*

Inwestycja zapewni zrównoważoną realizację wszystkich rodzajów projektów opisanych w wartości docelowej, z uwzględnieniem zarówno szczególnych potrzeb beneficjentów, jak i celów rozporządzenia w sprawie RRF.

(...) Orientacyjny harmonogram zakończenia działania: IV kw. 2025”

Rada wskazuje, że o ile jest to możliwe należy posługiwać się terminologią właściwą dla polskich przepisów prawnych. Być może ten zwrot wynika z tego, że dokument jest przygotowany w języku angielskim i w kontekście prawodawstwa i przepisów europejskich będzie on prawidłowy. Rada proponuje używanie terminów z ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

- 3) Rada wnosi o usunięcie zapisu fiszki dotyczącej reformy E4G na str.13
Rada wskazuje, że przytoczone w fiszce uzasadnienie jest nieprzekonywujące oraz nie odnosi się do problemu, jaki ma niwelować podatek. Obserwując rosnącą popularność samochodów typu SUV oraz biorąc pod uwagę problemy ze smogiem w polskich miastach należy wskazać, że pilnie należy podjąć wszystkie dostępne działania zmierzające do naprawy sytuacji. Obciążenie podatkami pojazdów odpowiadających za zanieczyszczenia jest jednym z kroków, który powinien zostać podjęty. Polska jest jednym z nielicznych krajów, który tego rozwiązania jeszcze nie wprowadził. W założeniu środki z podatku miały wspierać "rozwój niskoemisyjnego transportu publicznego zarówno na obszarach miejskich, jak i wiejskich."
Rekomenduje się jego zmianę, uzależniając wysokość podatku od emisji tlenków azotu i masy pojazdu, wyłączając emisję CO₂ - eliminując tym samym wskazaną przez MFiPR kolizję z ETS2. Ponadto, Rada postuluje aby 100% autobusów w miastach (tj. kamień E1G) było zeroemisyjne – należy poniechać obniżania ambicji do 90%, jak zaproponowano w projekcie rewizji KPO.
- 4) Rada wnosi o poprawę opisu Funduszu "Przemysł dla transformacji" (inwestycja E 1.1.1). Rada wskazuje, że to kolejny duży instrument pożyczkowy w ramach KPO z bardzo ogólnym opisem i szerokim spektrum interwencji. To obniża efekt KPO jako planu, w którym inwestycje są zawczasu precyzyjnie opisane, owskaźnikowane i uzgodnione. Należy doprecyzować katalog beneficjentów i obszarów wsparcia, co pozwoli stworzyć spójne kryteria wyboru projektów. Przed uruchomieniem Funduszu powinna powstać i zostać poddana szerokim konsultacjom społecznym strategia inwestycyjna tego funduszu.
- 5) Rada postuluje o uzupełnienie opisu kamienia milowego lub wskaźnika A16G oraz A17G o sformułowanie „oraz zabezpieczenie niezbędnego finansowania”. Rada wskazuje, że poprzestanie jedynie na przygotowaniu i opublikowaniu projektu ogólnego planu zagospodarowania przestrzennego bez planu finansowego lub zabezpieczenia jego finansowania może skutkować brakiem jego realizacji w przyszłości.

- 6) Rada wskazuje na brak uzasadnienia zmiany opisu inwestycji/wskaźnika D35G.
- 7) Rada wnosi o uzupełnienie opisu inwestycji o informację dotyczącą możliwości finansowania instalacji wodorowych jedynie dla produkcji oraz przechowywania „zielonego wodoru”.

§ 3

1. Rada podziela uwagi wyrażone w stanowisku Wspólnoty Roboczej Związków Organizacji Socjalnych z dnia 15.04.2024 r. dotyczące:
 - 1) inwestycji D1.2.1 rozwój opieki długoterminowej poprzez modernizację infrastruktury podmiotów leczniczych na poziomie powiatowym z części pożyczkowej do części grantowej i zwiększenie budżetu do 300 mln EUR;
 - 2) inwestycji E.2.1.2 pasażerski tabor kolejowy;
 - 3) reformy A4.1. efektywne instytucje na rzecz rynku pracy cyfryzacja;
 - 4) A4.2. reforma na rzecz poprawy sytuacji rodziców na rynku pracy poprzez zwiększenie dostępu do wysokiej jakości opieki nad dziećmi do lat 3;
 - 5) reformy A4.6. wzrost uczestnictwa niektórych grup w rynku pracy poprzez rozwój opieki długoterminowej.
2. Szczegółowe uwagi oraz propozycje rozwiązań zawarte są w załączniku nr 1 do niniejszej uwagi.

§ 4

Rada wnosi o przekazanie niniejszej uchwały:

- 1) Ministrowi funduszy i polityki regionalnej;
- 2) Komisji Europejskiej oraz Przedstawicielstwu Komisji Europejskiej w Polsce;
- 3) Przewodniczącej Podkomitetu ds. Realizacji Rozwoju Partnerstwa;
- 4) Polskim członkom Europejskiego Komitetu Ekonomiczno- Społecznego.

§ 5

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

CZĘŚĆ 1: INWESTYCE

D1.2.1 ROZWÓJ OPIEKI DŁUGOTERMINOWEJ POPRZEZ MODERNIZACJĘ INFRASTRUKTURY PODMIOTÓW LECZNICZYCH NA POZIOMIE POWIATOWYM Z CZĘŚCI POŻYCZKOWEJ DO CZĘŚCI GRANTOWEJ I ZWIĘKSZENIE BUDŻETU DO 300 MLN EUR.

Inwestycje z zakresie zdrowotnym powinny być silniej powiązane z usługami społecznymi w tym środowiskowymi. Jednym z kluczowych czynników sukcesu deinstytucjonalizacji w Polsce jest powiązanie usług w zakresie ochrony zdrowia z mieszkalnictwem wspomagany oraz usługami społecznymi wraz z podjęciem szerokiej dyskusji o systemie finansowania. Inwestycje i reformy w ramach KPO nie mogą być podejmowane jedynie z perspektywy instytucji (tu szpitali), ale także z perspektywy usług świadczonych w środowisku w tym w środowisku domowym.

Dlatego proponuje się:

- podjęcie działań na rzecz zmian legislacyjnych wspierających powiązanie usług medycznych, zdrowotnych i społecznych świadczonych w systemie usług środowiskowych;
- reformę systemu finansowania usług medycznych, zdrowotnych w obszarze usług społecznych w tym usług opiekuńczych i usług asystencji osobistej dla osób z niepełnosprawnościami w taki sposób by możliwe było ich świadczenie w systemie usług środowiskowych oraz w powiązaniu z usługami wynikającymi z potrzeb wdrażania deinstytucjonalizacji w Polsce.

Jednocześnie zwracamy uwagę, iż w ramach reformy A4.2. „Reforma na rzecz poprawy sytuacji rodziców na rynku pracy poprzez zwiększenie dostępu do wysokiej jakości opieki nad dziećmi do lat 3”, postulujemy wprowadzenie do proponowanych reform regulacji dotyczących możliwości podejmowania czynności medycznych w placówkach opiekuńczych dla dzieci w tym w przedszkolach i żłobkach;

E.2.1.2 PASAŻERSKI TABOR KOLEJOWY

By walczyć z wykluczeniem transportowym, które bezpośrednio wiąże się z dostępem do rynku pracy i usług w tym usług publicznych, niezbędne jest budowanie bogatej siatki lokalnych połączeń kolejowych. Transport kolejowy jest tani, niskoemisyjny i dostępny dla każdego w tym dla osób ze szczególnymi potrzebami, bez względu na posiadane uprawnienia (tu prawo jazdy). Dlatego budowanie społeczeństwa równych szans powinno obejmować inwestycje w tani i powszechnie dostępny transport publiczny poziomy i pionowy (windy).

CZĘŚĆ 2: REFORMY:

A4.1. EFEKTYWNE INSTYTUCJE NA RZECZ RYNKU PRACY CYFRYZACJA

Wdrażanie wszelkiego rodzaju rozwiązań z obszaru cyfryzacji oraz rozwoju e-administracji, biorąc pod uwagę liczbę białych plam w dostępie do szerokopasmowego internetu oraz 4 od końca miejsce Polski wśród wszystkich krajów UE w indeksie gospodarki i społeczeństwa cyfrowego (DESI), powinno bezwzględnie obejmować:

- 1) Analizę i wdrożenie przejrzystego i w pełni dostępnego systemu wsparcia w zakresie sposobu korzystania z usługi (wiele usług jest mało intuicyjnych i trudnych do zastosowania bez bazowego przeszkolenia, jasnych instrukcji i systemów one-stop-shop udzielających bezpośrednich informacji i wsparcia jak korzystać z usługi);
- 2) Zapewnienie niezbędnej infrastruktury, dzięki której obywatele i obywatelki będą mogli skorzystać z e-usługi w postaci: a) dostępu do niezbędnego sprzętu umożliwiającego skorzystanie z e-usługi publicznej; b) zapewnienie dostępu do darmowego Internetu, który jest niezbędnym czynnikiem skorzystania z e-usługi.

Wdrażając system e-administracji jedynie z perspektywy instytucji, bez obligatoryjnego przyjęcia perspektywy obywatela/obywatelki w tym obywateli ze szczególnymi potrzebami oraz pełnej dostępności do usługi na poziomie umiejętności z jej skorzystania, dostępu do sprzętu, który umożliwia skorzystanie z niej i darmowego dostępu do Internetu, który jest towarem komercyjnym a nie darmowym i wszędzie powszechnie dostępnym, tworzy system z założenia wykluczający.

Dostęp do darmowej i dostępnej e-usługi jest niezbywalnym prawem obywatelskim. Dlatego bardzo szybki rozwój e-administracji w Polsce nie może mieć znamion

wykluczenia (aktualnie wg raportu OECD oraz 9-go Raportu Konwergencyjnego obserwuje się rosnące nierówności pomiędzy terenami miejskimi i wiejskimi w Polsce m.in. w zakresie dostępu do Internetu i dostępu do usług).

A4.2. REFORMA NA RZECZ POPRAWY SYTUACJI RODZICÓW NA RYNKU PRACY POPRZEZ ZWIĘKSZENIE DOSTĘPU DO WYSOKIEJ JAKOŚCI OPIEKI NAD DZIEĆMI DO LAT 3

Postuluje się wprowadzenie do proponowanych reform regulacji dotyczących możliwości podejmowania czynności medycznych w placówkach opiekuńczych dla dzieci w tym w przedszkolach i żłobkach;

Prawo oświatowe w Polsce wskazuje, że dzieci w szkole mają prawo do wsparcia medycznego a także, że każde dziecko podlega obowiązkowi szkolnemu. Natomiast dzieci przedszkolne nie podlegają temu prawu i tym samym rodzice dzieci z niepełnosprawnościami czy też dzieci przewlekłe chorych, są ograniczani na rynku pracy i np. nie mogą podjąć zatrudnienia ze względu na konieczność sprawowania specjalistycznej opieki nad dzieckiem (np. podawanie leków, mierzenie parametrów). Uruchomienie usług medycznych w placówkach oświatowych oraz w systemie **opieki nad dziećmi do lat 3** jest jednym z elementów nie tylko bezpieczeństwa dzieci, ale także tworzenia warunków do aktywności społeczno-zawodowej.

A4.6. WZROST UCZESTNICTWA NIEKTÓRYCH GRUP W RYNKU PRACY POPRZEZ ROZWÓJ OPIEKI DŁUGOTERMINOWEJ

Proponuje się:

1) Uwzględnienie w tworzonym systemie prawnym dotyczącym opieki długoterminowej prawnego roszczenia finansowego dla opiekunów nieformalnych.

80 % osób świadczących opiekę długoterminową to rodzina, głównie kobiety. Dlatego postulujemy, by uwzględnić w reformach prawne roszczenia finansowe i usługowe, które pozwoli skorzystać rodzinie, osobom świadczącym opiekę oraz samym osobom, które tego wsparcia potrzebują, z systemu subsydiów finansowych w celu zakupu usług

opiekuńczych oraz asystenckich (zapewnienie dostępu do bonów opiekuńczych i asystenckich lub voucherów w zależności od wypracowanej formy).

Zjawisko opieki długoterminowej ma wyraźnie sfeminizowany charakter, stając się barierą w aktywizacji społecznej i zawodowej. Kobiety stanowią 90% płatnego personelu opiekuńczego. Feminizację funkcji opiekuńczych widać więc zarówno na legalnym-formalnym, jak i nieformalnym, rodzinnym poziomie. Kobiety na mocy art. 2 traktatu o UE mają prawo do równości w każdym polu swojego życia, także w kwestiach pełnienia funkcji opiekuńczych lub dostępu do usług, które pozwolą na pełną równość.

Dlatego tworzony system prawny oraz wszelkie regulacje niższego szczebla a także wdrażane wprost rozwiązania, powinny uwzględniać analizę z uwagi na płeć – nie tylko na poziomie statystycznym, ale w postaci projektowania konkretnych rozwiązań i usług z perspektywy budowania społeczeństwa równych szans. W ramach KPO system grantów i pożyczek, jak i cały legislacyjny system reform, powinien uwzględniać statystyczną analizę interwencji i ich odpowiednie sprofilowanie zorientowane na niwelowanie nierówności płciowych. Badania noblistki w dziedzinie ekonomii w 2023 roku Claudiia Goldin udowadniają, że luka płacowa jest m.in. wynikiem społecznych oczekiwań do pełnienia funkcji opiekuńczych przez kobiety. Dlatego **subsydia do usług opiekuńczych, wypłacane w formie ekwiwalentu/subsydium finansowego lub bonu umożliwiającego realizację/wykupienie usługi opiekuńczej lub asystenckiej wobec osób zależnych bez względu na ich wiek, jest jednym z bazowych elementów budowania fundamentów równości i realizacji Europejskiego Filaru Praw Socjalnych i aktywizacji społeczno-zawodowej kobiet, pełniących role opiekuńcze w swojej rodzinie, jako opiekunowie nieformalni.**

Wdrażanie reform z ujęciem perspektywy płci jest kluczowe dla planowania mądrych i włączających rozwiązań dla kobiet, które chcą być aktywne społecznie i zawodowo.

Wprowadzane zmiany legislacyjne nie powinny opierać się na dodatkowym opodatkowaniu, gdyż bardzo wysokie koszty życia w Polsce uderzają głównie w grupy słabsze i nie zarabiające średniej krajowej. Ok. 7 na 10 kobiet (70,9 proc.) zarabiałoby w październiku 2023 roku MNIEJ NIŻ WYNOŚIŁO PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIE.

W przypadku mężczyzn ten współczynnik wynosi w przybliżeniu 6 na 10 (61,9 procent). Oznacza to, że statystycznie zaliczyć można nas raczej do spolaryzowanych finansowo społeczeństw, gdzie godne życie powinno być uzupełnianie szerokim dostępem do usług.

2) Wdrożenie działań na rzecz aktywizacji zawodowej opiekunów osób z niepełnosprawnościami

W ramach rewizji powinny być rozwijane regulacje prawne umożliwiające podejmowanie pracy przez opiekunów osób z niepełnosprawnością. Aktualne przepisy mają charakter sankcyjny i nie motywują do podejmowania aktywności zawodowej. Tymczasem wraz z rozbudową usług środowiskowych w duchu deinstytucjonalizacji, uwalnia się czas, który opiekunowie faktyczni mogliby poświęcić na podjęcie pracy np. w elastycznych formach, w niepełnym wymiarze pracy czy w formie własnej działalności gospodarczej. Przepisy oparte o sankcje i zakaz pracy nie służą rozwojowi społeczno-gospodarczemu, zwłaszcza w czasach wyraźnych deficytów na rynku pracy. Uwalnianie potencjału kobiet na rynku pracy (obserwuje się wyraźną feminizację kwestii świadczenia funkcji opiekuńczych) jest jednym z kluczowych elementów wdrażania art. 2 traktatu o UE mówiącego o równości kobiet i mężczyzn.

Należy także w szerszym wymiarze rozwijać w systemie prawnym, na poziomie ustawowym, usługę asystentka/teki osób z niepełnosprawnościami, by umożliwić prowadzenie własnego, niezależnego życia ze wsparciem, w systemie edukacyjnym, rynku pracy i aktywności społecznej zarówno dla osób z niepełnosprawnościami, jak i ich opiekunów a także inwestować w formy wsparcia wytchnieniowego.

3) Uwolnienie potencjału społeczno-zawodowego poprzez poprawę w ramach KPO warunków do wdrażania deinstytucjonalizacji w Polsce, dzięki rozwojowi mieszkalnictwa w tym wspomaganego, treningowego, mieszkań z usługami i innych sprzyjających pełnemu włączeniu społecznemu czy aktywizacji społeczno-zawodowej oraz poprzez rozwój zdeinstytucjonalizowanych form wsparcia dziennego dla osób zależnych.

Środki KPO powinny być kluczowym impulsem dla rozwoju mieszkalnictwa wspomaganego, które jest bazą do wdrażania deinstytucjonalizacji w Polsce.

W samym systemie pieczy zastępczej BRAKUJE 1.200 miejsc dla dzieci, w stosunku do których sąd wydał postanowienie o umieszczeniu w pieczy zastępczej, przekłada się to na ok. 680 MLN ZŁ (licząc średni koszt utworzenia czternastoosobowej placówki opiekuńczo-wychowawczej na poziomie 8 mln złotych - koszt tylko budowy infrastruktury, bez zatrudnienia personelu itp.). Należy, zamiast wydawania na tworzenie nowych instytucji, co jest sprzeczne z ideą deinstytucjonalizacji, budować i udostępniać w Polsce infrastrukturę z myślą o rozwoju lub wsparciu rodzinnej pieczy zastępczej, odpowiadając na aktualne potrzeby. Jedną z od lat zidentyfikowanych barier w rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej jest brak odpowiednich zasobów lokalowych u kandydatów i brak możliwości usamodzielnienia dzieci z niepełnosprawnością np. do mieszkań wspieranych. W związku z tym w systemie prawnym silnie zakorzenione powinno być myślenie w kategoriach prawa do mieszkania, nie tylko z poziomu obywatela czy obywatelki, ale także dostępu do usług w tym w zakresie opieki długoterminowej, rozumianej jako wsparcie w społeczności lokalnej a nie w instytucji całodobowej do życia.

Należy także wyraźnie odróżnić prawo otrzymania odpowiedniego schronienia, co zgodnie z polską legislacją oznacza np. schronisko dla osób w kryzysie bezdomności (schronisko jest placówką pobytu tymczasowego), od modelu wsparcia opierającego się o zasadę „najpierw mieszkanie”. Dlatego podejmowane w ramach KPO reformy i inwestycje powinny w silniejszym stopniu inwestować w infrastrukturę mieszkaniową. Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.) wskazuje na cel jakim jest: „Przygotowanie systemu realizacji usług społecznych dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, w szczególności z uwagi na starszy wiek, niepełnosprawności, problemy z zakresu zdrowia psychicznego, bezdomności, w taki sposób, aby mogły **bezpiecznie i niezależnie funkcjonować w swoim miejscu zamieszkania tak długo, jak tego chcą**, a dzieciom i młodzieży pozbawionej opieki rodzicielskiej zapewnienie opieki **w warunkach rodzinnych lub zbliżonych do rodzinnych.**”

Należy także pamiętać, że w przypadku osób w kryzysie bezdomności należy wyraźnie promować nie tylko zapewnienie dostępu do mieszkań socjalnych i pomocy mieszkaniowej dobrej jakości, ale również należy usankcjonować prawnie dostęp do mieszkań z usługami, by w pełni móc realizować działania aktywizujące.

UWAGA O CHARAKTERZE OGÓLNYM DOTYCZĄCA INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ ORAZ SPOJNOŚCI FUNDUSZY

Chcieliśmy także zwrócić uwagę, iż infrastruktura społeczna w Polsce, biorąc pod uwagę aktualne trendy, wyzwania i kryzysy, ma charakter krytyczny i wymaga środków inwestycyjnych. W zaprezentowanych uwagach odnieśliśmy się do problemu deficytu mieszkań, by móc w pełni realizować w Polsce ideę deinstytucjonalizacji. Jednak infrastruktura społeczna jest zagadnieniem szerszym i warto podkreślić, że obejmuje nie tylko infrastrukturę będącą w dyspozycji administracji publicznej, ale także tę, w której organizacje pozarządowe realizują działalność społecznie użyteczną oraz usługi społeczne. Dlatego chcielibyśmy podkreślić kluczowe znaczenie funduszy europejskich zarówno pochodzących z Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększenia Odporności (Recovery and Resilience Facility – RFF), ale także Polityki Spójności dla rozwoju infrastruktury społecznej i budowania nowoczesnego i świadomego społeczeństwa, odpornego na kryzysy gospodarcze i wyzwania społeczne. To organizacje pozarządowe były pierwszymi podmiotami, które wspierały społeczeństwo w pandemii oraz zaraz po wybuchu otwartej agresji Rosji na Ukrainę. Organizacje pozarządowe by móc dobrze wspierać rozwój społeczno-gospodarczy kraju, także potrzebują środków na inwestycje, remonty, modernizacje, spełnianie wymogów dostępności na równi z podmiotami administracji publicznej, gdyż często są też wykonawcą działań własnych samorządów. **Dlatego zwracamy się z prośbą o nadanie kwestii infrastruktury społecznej należnego priorytetu oraz podjęcie przez Ministerstwo działań na rzecz wsparcia rozwoju tego typu infrastruktury m.in. w ramach KPO, ale także Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.**